

חוץ של חסד

בנין הישיבה הקדושה בירושלים



לע"נ ימנה בת אסתר ז"ל
לע"נ אתי ז"ל בת סיון ה'י"ז

גליון: 112

14/03/2009 ט' באדר תשס"ט

כי תשא - פרשת

בצ"ה • הגליון לכל בית יהודי • בנשיאות הרה"צ שלום ארוש שליט"א • פרשת: כי תשא - פרשת



הודיה בפרטי פרטים



נושא של הודיה נמצא אצלנו בכותרות, כבר כמה שבועות, וה' מראה לי כל הזמן שלא לעבור לנושא אחר. כי בהודיה תלויה כל הגאולה, שיכולה להיות קלה מאוד ונעימה בזכות ההודיה. והשבוע נתרכז בעבודה של הודאה בפרטי פרטיות, על כל הדברים הנראים שגורמים בחיי היום יום, ושהם למעשה השגחה פרטית וחסד גמור מה'.

הנה, בתפלת שמונה עשרה, בברכת ההודאה, אנחנו אומרים: "ונודה לך ונספר תהלתך על חיינו המסורים בידך" – זו הודאה בכלליות על החיים, "ועל נשמותינו הפקודות לך" – זו הודאה על הנשמה שלנו שמופקדת בידי של הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב: "בידך אפקיד רוחי". אחר כך אנחנו מודים בפרטיות על הניסים שבכל יום ויום: "ועל נסיך שבכל יום עמנו" – פירושו, שבכל יום ויום ה' מחדש ניסים לאדם, ועל האדם לחפש ולמצוא בכל יום ויום את הניסים שה' עשה לו, ולהודות עליהם, ולרשום אותם במחברת לזכרון, ותמיד לחזור ולהודות עליהם.

אחר כך אנחנו אומרים: "ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים" – שפירושו, שבכל רגע ורגע יש על מה להודות לה', והאדם צריך לחנך את עצמו ולהרגיל את עצמו, להודות על כל פרט ופרט בחיים, בכל רגע ממש, שלא יראה לו, שכל הטובות שיש בחייו, הם דבר מובן מאליה, אלא יחוש וידע, שהכל חסד של ה' והשגחה פרטית.

לדוגמא: כשניגש לברך על מנת לרחוץ את ידיו, יודה על כך שיש מים בברך, ויש לו כלי לנטול ידיו, ויש לו מגבת לייבש את ידיו וכו' – כי זה לא מובן מאליה, ויכול היה להיות שלא היו לו הדברים האלו, או שלא היה יכול להשתמש בהם, אבל עכשיו שהוא נהנה מהם, ידע שזה ה' שנתן לו אותם. עוד דוגמא: כשמוציא בגדים מהארון, יודה על כל פריט לבוש שמוציא, קודם כל הבעל לאשתו ואו הילד לאמו, שהרי כל פריט שנמצא בארון, האשה והאם טרחה לכבס ולקפל ולסדר, ולכן צריך להודות לה על כל פריט בנפרד. ואחר כך יתן תודה לקדוש ברוך הוא, ושוב – לא יסתפק בהודאה כללית: תודה על הבגדים – אלא, על כל פריט לבוש – יודה לה', שזימן לו את הבגדים הנקיים, שאיתם הוא ירגיש בנוח ויהיה מכובד בהם וכו'. וכך יעשה כל היום כולו: כשיושב, יודה על הכסא, על השולחן וכו', וכן על כל הדבר.

וכך היה רבינו הקדוש, רבי נחמן מברסלב, נוהג בילדותו, שכשהיה יושב לאכול, לא היה מסתפק בברכות שמברכים על האוכל, אלא היה מודה בלשון שלו בפרטיות על כל מין מאכל: תודה לך ה' על המלפפון, תודה לך ה' על העגבניה, תודה לך ה' על הגבינה וכו'. וזו נקודה חשובה מאוד, להודות בפרטיות על כל דבר ודבר, ולא רק להודות בכלליות, מאחר וכאשר רק מודים בכלליות, זה לא מחנך את האדם לאמונה בהשגחה פרטית, והוא נשאר עם אמונה כללית ומופשטת, אבל כשמודה על כל פרט ופרט, בזה הוא באמת מתחיל לחיות את ההשגחה הפרטית שיש עליו בכל רגע ורגע, שאפילו הדברים הרגילים שיש לו, הם כולם בהשגחה ובחסד של ה' עליו.

ושלא יחשוב האדם שיש איזה דבר, שזה כבר מוגזם להודות עליו, אלא על כל דבר שעולה על הדעת, צריכים

להודות. דוגמא יפה לכך, היא מה שסיפר לי תלמיד אחד, שהולך כבר איזו תקופה עם העבודה הזאת, להודות על כל פרט ופרט בחיים: שיום אחד, הוא נכנס עם מכונתו לאיזה מגרש חניה, וכשהאחראי שם חיך אליו, הוא הודה לה': תודה רבה לך ה', שהאחראי על המגרש מחיך אלי. אחר כך נכנס בלבו פקפוק כלשהו: אולי זה מוגזם ומיותר להודות על דבר כזה? כך חשב לרגע, ושכח מזה...

למחרת, הוא היה צריך שוב להחנות את מכונתו במגרש חניה אחר, והנה, האחראי על המגרש פתאום "התחמם" עליו, והתחיל לקלל אותו ולבזות אותו, איך הוא חונה וכו'. ואז התלמיד הבין שזהו מסר מה', על אותו פקפוק שהיה לו ביום האתמול, והוא הבין שזה בכלל לא מיותר להודות על יחסם הנוח של הבריות אליו, שהרי יכול להיות אחרת לגמרי...

מזה נלמד להודות לה' על כל דבר טוב שכזה, כגון יחס נוח של הבריות וכד', – כל דבר, צריך להודות עליו! פשוט אנחנו צריכים לחנך את עצמנו להגיד תודה, ממש כמו שמחנכים ילד קטן להגיד תודה...ומי שזוכה לחנך את עצמו להודות על פרטי פרטים בחייו, זהו תענוג גדול, וזו עבודה גבוהה מאוד, שמכניסה את האדם לאמונה בהשגחה פרטית. וכן הוא יצא מהכפירה ומהכפיות טובה המסתירה לו את חסדי ה', וממדת הבכיינות, שהיא המדה שממשיכה על האדם דינים ויסורים יותר מכל דבר אחר, ושגלגלה הגלות נמשכת ומתארכת.

כאשר אדם מתרגל כך להודות על הכל, הוא יוצא מהקליפה של כפיות הטובה, שזו הקליפה של המן עמלק. כי המן היה כפוי הטובה הגדול ביותר שהיה בעולם. לא היה מאז הבריאה ועד היום אדם, שה' עשה עמו כאלה חסדים וטובות, והיה כפוי טובה, כהמן הרשע ימ"ש. הרי ה' נתן לו עושר עצום, ומאה בנין, וכל אזרחי מדינות מלכות אחשוורוש, כולם היו משתחוים לפניו בכל פעם שהיה עובר ברחוב, וטבעת המלך היתה בידי לגזור בה גזירות כרצונו וכו' וכו', והוא בעצמו גילה על עצמו, שהוא כפוי טובה שאין כדוגמתו, שכאשר מרדכי לא התחווה לפניו, הוא היה וכינס את כל משפחתו ואוהביו, וזאת ערך לפניו רשימה של כל החסדים שה' עשה עמו, את רוב עשרו וקניניו, ורוב בניו, וכמה שאין אדם מכובד ממנו בכל הממלכה, ושהמלך נישא אותו על כל השרים, והוא למעשה מולך על כל העולם, וכו' וכו' – ורק בגלל שיהודי אחד לא משתחוה לפניו, אזי: "כך זה אינו שווה לי!"

וזו הקליפה של כפיות הטובה, שהאדם מוחק את כל החסדים והטובות שה' עושה לו, כשמשוה לא הולך לו כרצונו, ולמעשה הוא אומר את מה שהמין אמר, שבגלל אותו דבר שלא מסתדר לו כרצונו, אז הכל כבר לא שווה כלום – כל החסדים, כל הטובות, אינן שוות כלום, בגלל שה' לא עושה את מה שנדמה לו שטוב בשבילו...

וזה מה שכתבנו במאמרים קודמים, שכל הגאולה תלויה בעבודה הזו של הודאה. כי כל הגלות שנגזרה בגלל אותה בכיה של חיים של אבותינו במדבר, היא נמשכת ונמשכת, לא בגלל הבכיה של אבותינו, אלא בגלל שאנחנו ממשיכים את אותה בכיה! בגלל שאנחנו עדיין בוכים! ואם אנחנו

נפסיק לבכות, ונתחיל להודות ולהודות ולהודות, מיד תבוא הגאולה! הן בכלליות, והן בפרטיות, שאף כשעדיין לא כולם הפסיקו לבכות, מי שבעצמו יפסיק לבכות ויילך עם תודה והודאה, הוא יראה את הגאולה הפרטית שלו עין בעין. כמו שראו כבר הרבה אנשים, שקבלו על עצמם רק להודות, ולקחו את העצה של המחברת – לרשום בה כל דבר חסד וטובה ולהודות על זה – שהחיים שלהם הפכו לגן עדן.

כל מי שיקבל על עצמו את העצה הזו, אני לא מברך אותו – אני מבטיח לו! שיהיה לו גן עדן בעולם הזה. כי זה נקרא שהאדם שמח בחלקו, ומי ששמח בחלקו ומקבל את כל מה שעובר עליו באהבה, ה' מוחל לו את כל עוונותיו – אפילו עוונות שכתוב בתורה שלא מועיל להם תשובה. וגם היפכו לו כל זדונותיו לזכויות, כי הרי הוא עושה תשובה מאהבה. ועל זה כותב הרב מסלונים זצ"ל, שמי שמקבל את כל מאורעותיו בשמחה ובאהבה, ה' מוחל לו את כל עוונותיו, מדה כנגד מדה. כי ה' אומר: כמו שהאדם הזה מקבל את ההנהגה שלי, באהבה, כך גם אני מקבל באהבה, את ההתנהגות של אותו אדם...

והעבודה הזו, היא למעשה מבטלת ומוחקת לגמרי את קליפת המן עמלק. כי כל קליפת עמלק יונקת את כוחה מכך, שעם ישראל לא מקבלים את כל מאורעותיהם באהבה, שאז יש לה רשות לקטרג על עם ישראל, ואז ה' יתברך נותן רשות לעמלק להרע ח"ו לישראל, וכמו שאמרו חז"ל, שעמלק הוא "רצועת מרדות" כנגד עם ישראל. כי כשלא סובלים את מעט המרירות המוכרחת להם מחמת עוונותיהם, באהבה, אזי צריכים לסבול מרירות פי כמה וכמה.

ומזה ילמד כל אדם, עד כמה מסוכנת מדת הבכיינות, שמעוררת את הקטרוג של עמלק. לכן הבכיינות היא "רצפט" בדוק ליסורים. ר"ל אם יש איזה אחד שאוהב יסורים, מה שנקרא בלעז "מזוכיסט", אז זו הנוסחה: שיבכה – ומובטח לו שיבואו עליו יסורים גדולים, שלא יעזבו אותו. ר"ל.

וזה מה שידוע בשם הזהר הקדוש, שאם עם ישראל היו מקבלים את הגזירה, להסתובב במדבר ארבעים שנה, באהבה, אזי מיד בתום הארבעים שנה, היו נכנסים לארץ ישראל והיתה הגאולה השלמה, ורק בגלל שלא קבלו את הגזירה באהבה, אלא הלכו ורטנו והתלוננו וכו' – נתארכה הגלות עד עכשיו. וכן הוא בכל אדם, כשלא מקבל את ה"גלויות" הפרטיות שלו, באהבה, שידע שהוא מאריך לעצמו את אותה גלות. אבל אם יקבל באהבה את הירידות, את הקשיים, את הבעיות שיש לו, אזי הם יגמרו מהר מאוד, וגם יקבל מתנות נפלאות. כי כוונת ה' היא תמיד אך ורק לטובת האדם, לכוון אותו ולהעלות אותו על המסלול שלו, כמבואר באיריות בספר "בגן החכמה". לכן הספר "בגן החכמה", הוא ספר חובה לכל אדם, ללמוד איך להיות שמח בחלקו תמיד.

ומאחר וכפיות הטובה היא העוון הכי נורא שיש, והיא שורש כל הרע, לכן עיקר התשובה, היא לצאת מכפיות הטובה וללמוד להכיר טובה ולהגיד תודה, וכל זמן שהאדם

המשך דבר ראש הישיבה בעמוד 4



י"ב
(שמות ל"ב)

תשא את ראש בני ישראל...

מיהו הראוי להיות הראש? של בני ישראל? זה שמוכן למסור את ראשו, את כולו למען עמ"י הוא הראוי להיות לראש ולמנהיג אמיתי. (רב"ר"ת ראש בני ישראל). ואכן לאורך כל הדורות, אנו רואים את המנהיגים האמיתיים, הצדיקים האמיתיים אין מסור את גופם, נפשם ונשמתם למען עמ"י ולא רק את ראשם. משה רבנו שהיה והינו מנהיג אמיתי זכה למסור עצמו למען ישראל, עד כדי שמעיד עליו הכתוב: "ואם נא מחני נא מספרך אשר כתבת" (שמות ל"ב). ביקש משה למחוק את שמו מספר כ-פרשת כי תשא זו הפרשה העשרים מתחילת בראשית, ומשם ביקש משה למחוק את שמו עד שיסלח ה' לעמ"י.

...ונתנו איש כפר נפשיו" (שמות ל"ב)

את המילה "ונתנו", ניתן לקרוא למפרע (מכל צד, צד, ישר והפוך) ויצא ג"כ "ונתנו" שמי שנותן צדקה, אין הצדקה מחסירה ממנו, אלא, רק מוסיפה לו וחלילה לו מלחשוב שהצדקה תחסר ממנו.

"...מחצית השקל..." (שמות ל"ט)

מסבירים חז"ל על המילה מחצית האות האמצעית במילה זו היא האות צ', האות הראשונה מימין והאחרונה משמאל יוצא המילה מת, האותיות הקרובות לאות צ' מימין ומשמאל היא המילה חי. שמי שזוכה להיות קרוב לצדקה הוא חי ומי שרחוק מהצדקה הוא מת. וראינו לפרש בס"ד, שמי שזוכה להיות קרוב לאות צ'-אלו הצדיקים האמיתיים אזי חייו חיים והוא חי. אך, מי שרחוק מהצדקה-צדיקים אמיתיים הוא בחינת מת וחיייו אינם חיים.

"ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך" (שמות לג"ט)

מובא בליקוטי מוהר"ן (קע"ב) "כל הקשרונות שיש לאדם הן בנים או פן"קה או בריאות, הכל הוא מצד האדם עצמו, כי אור השם יתברך שופע עליו תמיד, אך האדם על - ידי מעשיו הרעים עושה צל לעצמו, שאין מגיע עליו אור השם יתברך". נמצא שהאדם הוא המעכב את השפע, וזה מה שנאמר בפרשה "אני אעביר כל טובי על פניך" על ידי שהאדם מעביר את האנוכי שלו היונו את האני שלו, ואת

הגאווה שלו אזי מאליו יהיה "כל טובי על פניך" - והוא יזכה לראות את כל טובו של השי"ת. (נתיבות דעת)

פרשת פרה

הטהרה שבזמנו

"את התורה אדם פי ימות באהל..." (במדבר יט"ד)
נראה לבאר פסוק זה ע"פ דברי רבינו ז"ל בליקו"מ ו', ושם מובא שעיקר התשובה היא ע"י שישמע בזיונו ידום וישתוק, שזה שפירות דמים בחי' מיתה, ובהמשך התורה מבאר רבינו שאותיות אדם, הם "א"לף דם - ה"נו על - ידי דם לה'. היונו ע"י הזיונות שאדם מקבל, נעשה אדם, וזה מרומז בפרשת פרה, אם רצונך להיות "אדם" אזי "כי ימות" צריך הוא לקבל בזיונות בהאבה ולדום ולשתוק, וכן בהמשך התורה שם מבאר רבינו שהמילה "באהל" - מרמזת על בחי' יהושע שהוא בחי' "נער לא ימיש מתוך האהל" היינו שלמות הביטול למשה רבינו ע"ה שהוא הצדיק שבדור, ובתורה זו רבינו מלמדנו שהבא לטהר מספיקין לו, וזהו הטהרה האמיתית של האדם שמתנקה בשלמות ממידת הגאווה הזוכה לדעת של ענוה. (נתיבות דעת)

פרשת פרה

השלישית שבארבע פרשיות, היא פרשת פרה שקורין בשבת הסמוכה לפרשת החדש ואין מפסיקין בין שתי פרשיות אלה, אלא הן באות זו אחרי זו, וקוראים אותה בשבת שקודם פרשת החדש שכן שריפתה הייתה במדבר סמוך לניסן כדי להזות בה את ישראל באפר החטאת מיד אחרי הקמת המשכן כדי שיהיו טהורים ויוכלו לעשות את הפסח בזמנו לכך קוראים פרשה זו עכשיו, כדי שנוכל להתפלל לפניו יתברך שגם עלינו יזרוק מים טהורים במהרה, ואף על פי שבעזוזנו חרב בית המקדש ואין לנו קרבן ולא טהרה לאכול מבשר הקדשים, אנו מחזיקים בתורת הטהרה ולומדים מצוותיה ודיניה ועוסקים בהם בזמנם, ונחשב לנו כאילו הטהרנו מטומאותנו והכשרנו עצמנו להקריב קרבנותינו במועד. (משנ"ב סי' תרפ"א)
וכתוב בספרים, שימים אלה שקודם הפסח מסוגלים לזכות בהם לזוה טהרה, כשם שישראל עוסקים עתה בפרשת פרה והיו עוסקים בטהרתם קודם הקרבת הפסח בזמן שבית המקדש היה קיים.
ומובא בליקו"מ ח"ב תו' ע"ד שלכן קוראים אחר פורים פרשת פרה, מכיוון שפורים זה דרך והילוך לפסח, ופרה מלשון פור-פורים.
לדעת חלק מהפוסקים ומזן השו"ע בכללם סוברים שקריאת ושמייעת פרה הינה מדאורייתא, ולכן יש להקפיד בשמייעתה, לבל יפסיד שום מילה ואות. וכן יקפיד לשמעה מתוך ספר תורה כשר ומהודר, ויש להקפיד בכל ההלכות שנאמרו לגבי פרשת זוהר.

ה' יזכנו שניטהר מטומאות מת - תאוות ומידות רעות ובמהרה יזו עלינו אפר פרה אדומה אכ"י".

תנו לנער | הרב יצחק. א. מחנך בת"ת "שלוש בניין"



בתוך המסגרת-פרק ת'

השכמת ביהמ"ד שחרית וערבית

בשבוע שעבר דיברנו על חשיבות חינוך הבית לשמירת זמנים. הנושא הראשון שנעסוק בו הוא זמן ההשכבה לישון.

שאלו פעם את זקן אנ"ש בדור האחרון רבי לוי יצחק בנדר צ"ל, מדוע אומרים בתפילת שחרית במשנה של "אלו דברים" (בנוסח ספרד) "והשקמת בית המדרש-שחרית וערבית" מובן שלשחרית צריך להשכים, אך לערבית מדוע? ענה להם הרב בצחות: הכוונה היא: השכמת ביהמ"ד שחרית- על ידי ערבית. כי אדם שלא משכים (מזדוה) להתפלל ערבית, ישן על פי רוב מאוחר וכן לא יוכל להשכים גם לשחרית".

פשוט וברור שבכדי שיהיה לילד כוח להתעורר בבוקר, הוא צריך גם לישון בזמן סביר. ילדים זקוקים ל-11 שעות שינה בלילה, כדי שיוכלו לקום בקלות בבוקר והיו ערניים ומרוכזים בלימודים. ילדים שישנים מאוחר מגיעים עייפים ומותשים לבית הספר. לוקח להם חצי יום להתעורר ופשוט שהיום שלהם הולך בעצלתיים. ילד שישן מאוחר, הוא ילד שח"ו לא יכול להצליח בלימודים (ותאמינו לי אני משתדל לכתוב בצורה מאוד עדינה), ילד עייף הוא מתוסכל ולא תמיד מבין למה. מאחר ואנו ההורים רוצים ילדים מוצלחים, חובה עלינו לגרום שהבית שלנו לא יהיה מקום שבו הילד יתקשה להצליח. אדרבה נחזק ונעזור לילד להצליח, ע"י הסרת המונע להצליח. בקיצור, כדי שהילד שלנו יוכל לקום ב-7 בבוקר, הוא צריך לישון בזמן סביר.

מאחר ושעת ההשכמה היא ברוב הבתים 7- בבוקר יוצא שהילדים צריכים לישון לא יאוחר מ- 8 בערב. כולנו יודעים שלא בכל הבתים האור כבה בשעה זו ובדרך כלל לא תמיד באשמת ההורים, אבל ההורים שמבינים את גודל האחריות שה' יתברך מסר בידם- לחנך דור של יהודים עובדי ה', הורים אלו בוודאי רוצים להשקיע ולמסור את עצמם עבור חינוך ילדיהם.

ההתנהגות שלך, מציקה לי.

כיצד עושים זאת? כמובן קודם כל ע"י תפילה. פונים לה'

נאסוף את הילדים לסלון, נשוחח איתם בגובה העיניים ונספר להם את האמת: "ילדים צדיקים שליו! עד היום ה' עזר לנו וכולנו קמנו בבוקר, אבל יש ילד שקם מיד כשאמא/אבא העירו אותו. יש ילד שקם אחרי הרבה קריאות ואפילו יש ילד שהיה קם לאחר מלחמות. לפעמים לקחתי את השכימה, לפעמים שפכתי קצת מים, הרבה פעמים צעקתי והלחצתי אתכם שאין זמן, אתם תאחרו או שהסעה כבר למטה. לבסוף, כולכם ב"ה הלכתם לבית הספר אבל אני הרגשתי בכלל לא נעים כי צעקתי הרבה ואפילו התרגזתי. כשיצאתם ממש ברכתי הגומל. ילדים מתקנים שלי- אני מאוד רוצה שיהיו לי בע"ה ילדים מחונכים שמקיימים את רצון ה' ויודעים לשמור על הזמן, ואני מאמינה שאם נעבוד ביחד על החוק החדש שאנחנו רוצים לעשות בבית, ה' יעזור לנו להצליח בו וכאשר נתרגל אלו הוא יתפוק לנו לטבע שני וכן נהיה יהודים מסודרים כמו שה' רוצה.

בואו נחשוב ביחד, בשביל מה חשוב לישון /לקום בבוקר בזמן? האם לדעתכם חשוב לקבוע זמנים לשינה-לקימה? אתם זוכרים מקרים שבאתם לכיתה מאוחר, אין הייתה הרגשתכם? אתם יודעים למה אחרתם לכיתה? אתם זוכרים ימים שכמעט נרדמתם בכיתה? וכו' וכו' תפתחו שיחה ארוכה עם הילדים שבה תפרטו את כל המעלות של זמן קבוע לשינה ואת כל ההסדרונות של ילד שישן מאוחר. תוסיפו סיפורים ודוגמאות לרוב, אל תקמצו במילים- המטרה היא להוביל את הילד תוך כדי שיחה למסקנה חד משמעית "אני חייב / משתלם לי- לישון בזמן". ישנם ילדים שיפנימו בשיחה הראשונה וישנם שצריכים 10 שיחות- כל ילד בקצב שלו. כאשר הילד יבין מעצמו שהוא צריך "זמן שינה קבוע" החדרנו בו מודעות למשמעת עצמית, ועכשיו העבודה שלנו היא לפתח בו את הנקודה הזו ולהוביל איתו ביחד מהלך ושינוי בחיים, עד שיגדל ויוכל לעמוד על רגליו גם כאשר איננו בודקים אותו. בוודאי שיהיו לו קשיים ונפילות אך לפחות יש לו תוכנית ומטרה ויודע לקראת מה הוא צועד, בסוף בע"ה עם הרבה תפילות, אורך רוח, סבלנות ושימוש בשיטות שהזכרנו במאמרים הקודמים, הוא גם יצליח.

בשבוע הבא בע"ה נפרט דרכים ושיטות אין יוצרים בבית "כיבוש אורות" ב-8.

הסברה נמונה-המפתח להצלחה



אני מאמין ובמתין !!!
הבא להיטהר ואמרים לו המתן

דועים דברי חז"ל, כי הרוצה לکنס בעבודת ה' עליו לדעת להמתין ולהמשיך לכסוף עד אשר ירחמו עליו ויפתחו לו שערי תשובה, ורק אם יעמוד בזמן ההמתנה בסבלנות, וידע כי זאת היא דרך ה', אזי יזכה לכל המעלות אשר עליהם הוא נכסף כי ה' רואה שרצונו של זה האדם חזק ואמתי, ולעומת זאת כאשר האדם אינו מסוגל להמתין ודוחק את השעה, אזי הוא עלול להגיע להפך הגמור, ואת יסוד נפלא זה לומדים אנו מדברי פרשתנו העוסקת בחטא העגל ושבירת הלחות הראשונות, שמשה רבינו הוריד עמו מאת ה' יתברך. ובס"ד ניתן לראות על פי תורת רבינו הסבר וביאור לענין זה, כי עם ישראל דחקו מאד את השעה שהרי נאמר: "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר" היינו שדחקו את השעה ולא רצו להמתין עוד למשה, וע"י כך נפגם להם אור הרצון עד שנחלף להם במעשה עגל, ורבינו כותב בליק"מ (ג') שהנפש היא הרצון, והצדיק בכדי לעלות ולהביא תורה הוא צריך את כל הנפשות של עם ישראל, פירושו את כל הרצונות של עם ישראל, אך עם ישראל ע"י דחיקתם את השעה, ומעשה העגל, פגמו באמונה בצדיק, כמו שנאמר: "כי זה האיש משה לא ידענו מה היה לו", ולאחר שפגמו באמונה במשה אזי הם כבר התרחקו עוד יותר, וכבר נסתלקה מהם גם האמונה בה, כמו שנאמר "אלה אלוהין ישראל...".

ופירוש הדברים כך הם, שמי שפוגם באמונת חכמים כשאומרים לו "המתן", אזי משם הדרך כבר מאוד קלה להגיע על העגל "אלה אלוהין ישראל", והעגל בעצמו מסמל את פגם האמונה, כמו שרבינו מביא בליק"מ (ז') שעגל הוא לשון עיגול, והאמונה היא גם עיגול, כמו שנאמר "ואמונתך סיבובתך" סיבוב הוא עיגול.

נמצא שלאחר שהם לא האמינו בצדיק, אזי כבר הצדיק לא היה יכול להעלות את הנפשות ולהוריד איתם תורה, ולכן תכף כשירד משה, נשתברו הלוחות כי הנפשות לא האמינו במשה, כי לא רצו עוד להמתין, ונפגם הרצון דקדושה שלהם.

והתיקון לזה הוא על ידי מצות הצדקה וכמובא בליקוטי הלכות - (הל' ערב ה"ג) וזה לשונו: "ועיקר העצה הוא על ידי הצדקה כי על - ידי צדקה מאיר ונתגלה הרצון ... וזה זוכין גם - כן על - ידי צדקה שעל - ידי זה מאיר הרצון שהוא בחינת אמונה כפ"ל. וכפי הארת הרצון בחינת אמונה על - ידי צדקה, כמו כן נדחין כפירות...". וכמו שרבינו מביא בספר המידות (צדקה כט). "על ידי צדקה בא אמונה" כי על ידי מצות הצדקה מתעורר שוב הרצון של האדם, וכן גם המטבע הוא עגול. ולכן ביקשמהם משה את נדבת ליבם למשכן ואת מחצית השקל, כדי לתקן את הרצון, אך מצוות הצדקה היא שיתנו אותו דווקא בשמחה ובהתלהבות, כי כמו שהם זדקו לאש את הזהב בהתלהבות ויצא ממנו עגל, כך גם עליהם לתת צדקה בשמחה, וזה מה שכתוב הראה לו הקב"ה מטבע של אש, של אש דייקא היינו לתת את הצדקה באש של התלהבות.

ומעתה שני הפרשיות פרה וכו' תשא קשורות זו בזו ומלמדות אחת על חברתה. כי בעגל היה דחיקת השעה ופרה מלמדת על ההמתנה, כי הבא להיטהר ואמרים לו המתן.

יהי רצון שנזכה לומר בכל יום בכונה הראויה את ה' אני מאמין באמונה שלמה. שגבואת משה רבנו עליו השלום היתה אמתית. וכו' ובכל דור ודור, איתא אתפשטותא דמשה. אכ"ר. *



זירה חדשה ומשונה
נגזרה ביום מן הימים על
יהודי אוסטריה כרעם ביום

בהיר. מעתה, כל יהודי המשיא את בתו חייב בתשלום 'מס חתונה'. סכום המס היה גבוה מאוד, הרבה מכפי יכולתם של יהודים רבים, שאך בקושי פרנסו את ביתם ואשר גם בלא המס כרעו תחת הנטל הכבד הכרוך בהשאת בנותיהם. אך מה יכלו יהודים פשוטי עם וקשיי יום לעשות מלבד לקבל את הגזירה ולהאמין שהכל לטובה ועוד לזכור כי נמצאים הם בגלות המרה...

יהודי פשוט ודל אמצעים היה יודל. כשהגיעה בתו לפרקה התקשה מאוד למצוא לה חתן הגון, וכל זאת בשל הנדונה המכובדת שהיה עליו להציע, כמנהג אותם ימים. לבסוף, בחסדי ה', לאחר תפילות רבות הצליח להשיג חתן מעולה, שהסכים לוותר על דמי הנדונה.

אך בעוד יודל ומשפחתו נערכים בהתרגשות ובציפייה למועד החתונה, נחתה על ראשם הגזירה החדשה, שאיימה להשבית את שמחתם. ומה יעשה חסיד בשעת מצוקה? ייסע אל רבו. ללא אומר ודברים קם יודל, ארז מעט מיטלטלים ויצא לדרך, לליז'נסק הרוחוק. כל מהלך הנסיעה בכה בליבו על מזלו הבישי. הוא חנק בדעתו שוב ושוב מה יאמר לרבי וכיצד?

עצם המחשבה על האפשרות שבשל הגזירה יבטלו נישואי בתו, העבירה בו צמרמורת. לאחר ששקל ובדק בדבר לכאן ולכאן, הגיע למסקנה נועזת, כי הכתובת האחת והיחידה לטענות על כל הגזירות היא לא פחות ולא יותר הקב"ה בכבודו ובעצמו. הוא זה שגזר את הגזרות ברצונו, והוא זה שיכול לבטלם ברצונו.

כשהגיע לליז'נסק כבר היה נסער ונרגש עד עומק נשמתו אחר שיישב את הדברים במוחו כיצד יציגם לפני הרבי. אותה העת היה הצדיק שרוי בחדרו, עטוף בטלית ומעוטר בתפילין, עוסק בתורה.

סערת רוחו של יודל הייתה בלתי ניתנת לכיבוש. הוא התפרץ כסופה אל חדר הצדיק. "רבי!", קרא יודל עם היכנסו אל הקודש פנימה. הצדיק הרים את ראשו מהספר ונתן בידול מבט בוחן.

"רבי! יש לי דין תורה. דין תורה חשוב מאוד רוצה לדון אני אצל הרבי", קרא יודל. "ובכן", ניסה הצדיק להרגיע את תלמידו הנסער

דין תורה עם הקב"ה

לכבוד יומא דהילולא ר' אלימלך מליזענסק כ"א אדר

בבירור הדברים: "אומרת הגמרא הקדושה, 'מי שחציו עבד וחציו בן חורין...' - אדם שחציו עבד וחציו בן חורין ורוצה לשאת אישה ולהקים בית בישראל, 'לישא שפחה אי אפשר, שכבר חציו בן חורין. בת חורין אי אפשר, שכבר חציו עבד' - לישא שפחה אינו יכול כיון שחציו בן חורין, ולישא בת חורין גם אי אפשר כיון שחציו עבד. יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר לא לתוהו בראת לשבת יצרה - מה יעשה אפוא? יבטל עצמו ממצות פריה ורביה? והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה, שנאמר לא תוהו בראה, לשבת יצרה. הרי העולם חייב להתקיים!".

רבי אלימלך עשה אתנחתא קלה וסקר במבט את עמיתיו הדיינים. "אלא", הוסיף לקרוא מתוך הגמרא, "מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין. כופין את האדון לשחררו מעבדותו ואז יהיה בן חורין מושלם ויוכל לשאת בת ישראל כדת וכדין".

סגר רבי אלימלך את הגמרא וקרא בסערת נפש: "ובכן, ריבונו של עולם, בשביל תיקון העולם, שלא נוצר ל'תוהו' אלא 'לשבת', כופין את רבו! כופין את רבו! כופין את רבו ועושה אותו בן חורין! כך פסקת בתורתך הקדושה!".

דבריו אלה של רבי אלימלך הוסיפו להדהד בחלל גם אחרי ששתיקה מתוחה נשתררה בחדר. הדבר נמשך דקות מספר. עיני הצדיק עצומות, ושתי ידיו אוחזות בחוזקה בגמרא, לפתע, פקח רבי אלימלך את עיניו. ניצוץ של שמחה האיר בהן. הוא פנה אל יודל שהצטנף בפינתו, כולו רועד מאימת הדין ומאימת המעמד. קולו היה רך ומפייס: "ברוך ה', ברוך הוא וברוך שמו. זה עתה נתקבל פסק הדין גם בבית דין של מעלה. שוב לביתך ולמשפחתך והסר דאגה מלבך". יודל הניד ראשו בפליאה, פסע בגליים ורועדות לאחוריו ויצא מן החדר בלב שלם ובטוח בפסקו של רבו. חיוך קל החל עולה על שפתיו, הוא יצא זכאי בדין ואף ניצח בו את הקב"ה.

כשהגיע לביתו, היה זה ימים אחדים לאחר שיהודי אוסטריה כבר נתבשרו על ביטול הגזירה. והחתונה נערכה כדת וכדין על אתר.

כעת הובהרו יותר דבריו של דוד המלך ע"ה: "למנצח מזמור" - זמרו למי שמנצחים אותו ושמח. אע"פ שמנצחים אותו בדברים הוא שמח!

"אבל...", החל יודל לגמגם, "אבל...", באותו רגע התעשת קמעה וכבר כמעט התחרט על העזתו.

"אבל מה?", עודדו רבי אלימלך להשלים את דברו.

"אבל הנתבע שלי הוא הקב"ה!", גמגם יודל.

"הקב"ה?!", שאל רבי אלימלך

שבת של צדיק

גדולי ישראל על רבינו הנומ"ח זצ"ל

רבי חיים שמואלוביץ זצ"ל (ראש ישיבת מיר) היה אומר: "על ידי זה (ספר ליקו"מ) נפתח המוח. ואמר. אנו עוסקים להקשות ולתרוץ תוס'. והם (חסידי ברסלב) עוסקים בעבודה תמידית של 'ליראה את ה' ולאבהה אותו כל הימים'. (שבחו של צדיק)

ומבט של תמיהה בעיניו. אך כעבור רגע אמר: "ובכן אין בכך מה. גש אל הגבאי ואמור לו כי יזמן לכאן את שני הדיינים הנוספים".

בשעה היעודה התכנסו ובאו שני הדיינים לחדרו של הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק. יודל החל להרצות את דבריו שנאמרו בלהט ובכאב. כשהגיע לסוף טענותיו זלגו עיניו דמעות שליש. "האין זה מחובתי להשיא את בתי? האין זו מצווה גדולה המוטלת על כל אב

בישראל? כיצד ייתכן שהגויים בגזירותיהם ימנעו זאת ממני..."

שני הדיינים הקשיבו ושתקו. מעולם לא השתתפו בדין תורה מוזר שכזה ועוד עם הקב"ה. הכל המתין אפוא למוצא פיו של רבי אלימלך, אשר עד מהרה שקע בהרהורים כולו אחוז שרעפים.

לפתע נתלהטו פניו כלפיד והוא פתח ואמר: "לפי דיני התורה הקדושה, מהראוי ששני בעלי הדין ייצאו מן החדר בזמן בירור פסק הדין. אולם מאחר שבמקרה דנן הקב"ה הוא צד בדין והרי

מלוא כל הארץ כבודו' הקב"ה מקומו של עולם ואין העולם מקומו, יישאר אפוא גם התובע עמנו בחדר".

שוב נשתתק רבי אלימלך לרגע. הוא פסע פסיעה לעבר ארון הספרים ושלב מתוכו מסכת גיטין. "כמדומני שהתשובה מצויה כאן", אמר, בעודו פותח את מסכת גיטין בדף מא: "הבה נקרא את דברי הגמרא. המשיך ר' אלימלך



מראה שהזמן לדבר באיזה אולם מצא עצמו מדבר שעה שלמה כשאדם א' בלבד יושב ומקשיב לדבר, כשיש את הדורה הודה לו בהתרגשות על כך שהוא היחיד שבא לשמוע הדורה. ענה אותו א': "אל תודה לי, אני פשוט הוזמנתי לדבר אחר"

קמחא דפסחא

"אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך"



אח יקר !!!

בא זכה ושמח לבבות אברכים בעלי תשובה, ועזור לנו למלא להם את הבית לכבוד חג הפסח, כדי שגם הם יוכלו לישב בחירות בחג הפסח. ובזכות זה תזכו לפסח כשר ושמח.

חייג עכשיו: 02-5812210

לטייל בגן האמונה

שיעורי מור'ר בשבוע הבא



יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'
בית דגן	אור יהודה	---	י-ם	חולון

לברור כתובת השיעור חייג: 02-5812210

זמנים

י-ם	ת"א	חיפה	בא"ש
כניסה 17:10	17:25	17:24	17:26
יציאה 18:23	18:25	18:18	18:20
לר"ת: 19:02	19:00	19:01	19:04

הפטרה: ויהי דבר ה' אלי לאמר (יחזקאל ל"ו טז)

תפילות

המתפלל על חברו נענה תחילה.

נא להתפלל לרפואת:
ליאור נחמן בן שולמית,
מור"ר הרב שלום בן ימנה שליט"א
הרב אליעזר בן עטיה שליט"א
נחמן בן אודל.
שמעון בן סוליקה ואסתר בת מעודה
שמואל אייזיק חזקיהו בן תהילה,
זב"ק: אליהו בן עליה זוגי, שירה בת רחל
וליהליל לעיני
לע"נ חבירו היקר שלום בן חנה ז"ל.

העלון י"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 13 ירושלים
טל' 02-5812210 פקס 02-5826205
052-7680002 ת.ד. 57669 י-ם
לחצטרפות לקבלה בדוא"ל חנימ, כתבו לנו
alonchut@gmail.com

וכמו שרואים שהתכתבו עמו גדולי החסידות, וכמו שמונח בספר קול שמחה לבית פשיסחא האיגרת ששלחה אליו, בחיבה רבה ובהערצה רבה, וכך כותב לו הרה"ק ר' שמחה בונם מפשיסחא ז"ע"א: "לכבוד י"ד ולבבי הרב הגאון החריף המפורסם החכם השלם שמו נודע בשערים: "בבד שמו מו"ה אלכסנדר זיסקינד נ"י".
אחר שזה שנים עד ביאת גואל אשר כבוד תורתו שוכן בתוך חדרי לבבי ורעי במצפוני מורשי רעיוני, אדברה אליו הפעם כמו אל לבי, כתיב בתוך עמי אנכי יושבת וכתוב מרחוק ה' נראה לי, ...וברוך ה' שהחיינו וקיימנו שיעלה זכרוננו לפני אדון כל אולי חנונים נה" להוציאנו מאפילה לאורה בעז"י לא נשכח כבוד תורתו מלבינו ומלב אנשי חברתנו לזכרון לטובה וה' ברחמינו יתן לו שמחה וחיים וכתובה וחתימה טובה לו ולאנשי ביתו ולכל עירו:
כ"ד נפשו ולבבו המגעגוע באהבה שמחה בונם. ולר' שמחה בונם הצטרפו גם בחיבה רבה הרה"ק ר' יצחק מווארקא ובעל חידושי הרה"מ ז"ע"א, והרה"ק מנחם מענד מקוצק ז"ע"א, ועוד, עיי"ש (קול שמחה אגרות)

צוואות

וכה כותב הוא בהקדמה לצוואות: בני אהובי, הגם שכבר חברתי חבור מעניין עבודת יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד, שקראתי שמו: "יסוד ושו"ר ה' ע"ד ה', ולא ללמד בשבילכם לבד יצאתי שם, אלא על הכלל כולו, שעל כל איש מעם קדוש הישראלי חיוב לקיים בכל מה שכתוב שם כפי שבארתי שם טעמו ונימוקו בכל כוונה וההתנהגות הנזכר שם, אך אתכת אב, וצוואת שכיב מרע לקיים עליכם להיות עושים כל מה שאבאר בצוואה זו, מה שלא היה באפשרי להזכיר בחבורי הנ"ל ואקווה ליוצרי ובוראי ית"ש ויתעלה זכרו לעד שגם שאר בני אדם שיענינו בצוואה זו, יתנו לבם הטהור בכל הכתוב בה, ויגיע גם כן מעבודתם נחת רוח ליוצרינו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד אמן

בצוואתו מתאר הוא את חלק מעבודתו, אך ראינו להביא חלק נבחר מהצוואה מכיוון שהיא קשורה לשיעורים האחרונים מאת מור"ר הרב שליט"א, וז": כשלבשתי בערב שבת קדש סמוך למנחה בגדי שבת, נתתי להשם יתעלה הודאה גדולה בשמחה עצומה בפה מלא, בזה הלשון: 'יוצרי ובוראי יתברך שמך, אני נותן לך הודאה על שנתת לי בגדים חשובים לכבוד שבת קדש, לא כפי מעשי הטובים, רק ברחמיך הרבים וחסידיך הגדולים. כי חשבתי בדעתי: כמה צדיקים גדולים שאין ערכי מגיע לקרסוליהם, חסרים מבגדים אלה וחשבתי בלבי שודאי מניעת ההודאה להשם על זה תחשב למרד ולמעל ח"ו, על כן אמרתי הודאה זו כמה פעמים בעת לבישת הבגדים'. (ועיין במאמר השבוע של מור"ר ראש הישיבה). זכותו תהא מגן וצנינה עלינו אכ"ר.

הרה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד ב"ר משה - מהוראדאנא זצוק"ל, מחבר הספר "יסוד ושו"ר העבודה".
רבי אלכסנדר חי בשנות ה'ת"ק, עלה ונתעלה במעלות התורה והקדושה, ולא הסיח דעתו אפילו רגע אחד מדבקות בבורא.
נוהג היה לעסוק בגמילות חסדים עם עניים, ואף היה לוהו כסף מגבירים עשירים לצורך כך.
מסופר עליו שלא עבר עליו חצות לילה בשינה, וכן גם ניתן ללמוד מתוך הנהגתו בספר הק' "יסוד ושו"ר העבודה" שהינו ספר חובה לכל מבקש ה'.
בספר זה מלמד אותנו הרה"ק ר' אלכסנדר, בדרכי עבודת ה', צעד אחר צעד החל מההשכמה בחצות לילה, ועד למועדי השנה והכל רצוף אש-קודש של אהבת ה' ויראתו, ושזור במגמה הגדולה לעשות נחת-רוח לבורא ולהודות לה' בכל זמן.
וכמו שהתבטא עליו הגר"א מוויילנא זצוק"ל: "רבי אלכסנדר זיסקינד גדול כספרו, וספרו גדול כמוהו".
וכ"כ התבטא עליו סגנון של ישראל ר' לוי יצחק מברדיטשוב בהסכמה לספר כי חזקת המחבר היא "שיכנסו דבריו בלב שומעיהם.. להחזיק במוסר ה' ויראתו".

מסירות נפשו למען עם ישראל

חיבה מיוחדת היתה לר' אלכסנדר לארץ ישראל, ואף שלא זכה לעלות אליה בעצמו, היה מכתת רגליו על מנת לאסוף כסף עבור יושבי ארץ הקודש, ואף מסופר שבשל שהעביר כסף ארץ ישראל ישב בתפיסה למשך שנה וחצי, שכן במדינתו נחשבה העברת כספים למדינה זרה עוון חמור, אך רבי אלכסנדר לא שת לבו לסכנה, וכשנודע הדבר לשלטונות נתפס ונידון למאסר. רק לאחר כשנה וחצי עלה בידי יהודי הוראדאנא לשחררו. משנשתחרר, המשיך בעבודת הקודש של איסוף הכספים. כאשר העירו לו על הסכנה שבדבר, אמר: "אין עניי ארץ הקודש צריכים לרעוב בגין סכנה זו".
וכן כתב בצוואתו לבניו: "בני אהובי, תשוקתכם יהיה בתמידות ליסע לארץ הקדושה. ובדאי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו....".
וכן מסופר עוד על מסירות נפשו שיום אחד נידון יהודי ("א"א שמדובר בהגר צדק הגרף פוטוצקי הי"ד) בעלילת שוא, ויום הגרדום נקבע ליום גנוסיא שלהם שחל ביו"ט שני של גלויות. יהודי העיררה חששו לפרעות ולא יצאו מבתיהם. אולם רבי אלכסנדר זיסקינד שם נפשו בכפו ויצא למקום ההריגה, עודד את הקדוש ברגעיו האחרונים וענה אמן על ברכתו "המקדש שמו ברבים".

קשריו עם גדולי החסידות:

על אף שלא היה נמנה על עדת החסידים, אך היה מאוד נערץ עליהם,

המשך דבר ראש הישיבה מעמוד 1

ובדאי מי ששומע את הדיסק, ולומד את השכל הזה, ומתחיל לעבוד את העבודה הזאת של הודאה, הוא לא יצטרך לבוא לשום קבלת קהל יותר.

מאמר זה נכתב במהירות לרגל ימי הפורים העמוסים, אך צריכים להבין עד כמה היסוד הזה של ההודאה חשוב ויכול ממש להביא את הגאולה כהרף עין. לכן כל אחד ואחת, ירכשו את הדיסק "תפסיק להתבכיין", וישמעו אותו שוב ושוב עד שיהיה שגור על לבם, ויתפללו לקיים מה שנאמר בו, ויראו להפיץ ממנו כמה שיותר או לשלוח תרומות להפצת הדיסק הזה, ויהיה להם חלק גדול וחשוב בגאולת ישראל.

יהי רצון שיזכו כל עם ישראל לצאת לחלוטין ממדת הבכיינות ולזכות למדת ההודאה, ובזכות זה נזכה לגאולה השלמה ברחמים. אמן.

בברכת שבת שלום ומבורך

לכל בית ישראל

elrak pife

כשבים אלי אנשים רחוקים, שלא יודעים כלום, הם בודאי משליכים את שכלם, כי הם כבר מבינים שכל העולם הזה הוא שקר, והם מקבלים על עצמם לעבוד על הודיה, והם רואים ישועות. ואתם, בגלל שיש לכם כביכול "שכל", קשה לכם לזרוק אותו...

הכלל הוא, שהעבודה העיקרית של האדם, שהיא עבודה שבה תלויה כל הגאולה, היא לצאת מכפיית הטובה ולהרגיל את עצמו להודות על הכל תמיד. ובימים אלו יצא דיסק חדש בשם: "תפסיק להתבכיין", שיכול להביא את הגאולה בקלי קלות, וכל אחד ואחת חייבים לשמוע את הדיסק הזה שוב ושוב, עד שיפסיקו להתבכיין ואז הגאולה יכולה לבוא כהרף עין ממש.

ומעתה, כבר אין צורך שאקבל קהל, כי כל הצרות הן מחמת הבכיינות, ולכן כל מי שניגש אלי עם איזו בעיה או צרה, אני נותן לו את הדיסק "תפסיק להתבכיין" ושולח אותו לעבוד על מדת ההודיה, ואומר לו: קודם כל תשמע את הדיסק הזה, ואם אחרי זה יהיו לך עוד בעיות, אז נדבר...

לא עובד לעקור ממנו את כפיות הטובה, אין לו את עיקר התשובה, וזה מסביר למה יש אנשים שמקיימים הרבה מצוות, ונשמרים מעברות וכו', ויש להם בכל זאת הרבה יסורים. כמו שפגשתי זוג, שהם שומרי תורה ומצוות, קלה כחמורה, ובאו אלי בשל בעיות בשלום בית. ניסתי להסביר להם את העבודה של הודיה על כל פרט ופרט, כמונח כאן, והם פשוט לא קבלו ממני.

אמרתי להם, שבשביל למצוא תרופה למכתם, הם מוכרחים לבטל את שכלם, כמו שמסופר על רבי זיגא, שהתענה מאה תעניות בשביל לשכוח את התלמוד הבבלי, משום שרצה ללמוד תלמוד ירושלמי, שהוא גבוה יותר. כי אף על פי שהתלמוד הבבלי כולו אמת לאמיתו, אבל כשרוצים ללמוד שכל גבוה יותר, שזה התלמוד הירושלמי, צריכים להשליך את השכל הנמוך, אפילו שגם הוא אמת. כל שכן כשהשכל שצריכים לזרוק, הוא בכלל לא שכל של אמת. כי בודאי הבכיינות אינה אמת - ובה - אמרתי לאותו זוג - יש לכם חסרון במה שאתם מביכול מלומדים. כי